

mpc

**Techniky a príklady citovania
podľa
STN ISO 690:2012**

2018

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

TECHNIKY A PRÍKLADY CITOVANIA PODĽA STN ISO 690: 2012

Bratislava 2018

TECHNIKY A PRÍKLADY CITOVARIA PODĽA STN ISO 690: 2012

1 ZÁKLADNÉ POJMY

Táto medzinárodná norma je určená autorom a vydavateľom na vytváranie bibliografických odkazov, ktoré sa zaraďujú do bibliografií, a na formuláciu citácií, ktoré sa nachádzajú v texte a spájajú text so záznamom v zozname bibliografických odkazov.

Pri citovaní je potrebné rozlišovať tieto základné pojmy – **citát**, **citácia**, **bibliografický odkaz**.

Citát – doslovne uvedený cudzí výrok.

Tribble (1996, s. 5) tvrdí: „Existuje mnoho druhov písania a mnoho dôvodov, prečo sa učiť, ako písať.“

Citácia – skrátený odkaz umiestnený v zátvorkách vnútri textu alebo pripojený k textu ako poznámka (v dolnej časti strany, na konci kapitoly alebo na konci textu). Umožňuje presne identifikovať dokument, z ktorého bola prevzatá alebo parafrázovaná myšlienka (údaj), a označuje jej presné umiestnenie v tomto dokumente. Citácia sa spravidla viaže na bibliografický odkaz.

V norme sa vôbec neuvádza pri žiadnej metóde citácia pod čiarou, z najnovšej verzie normy úplne vypadla.

Bibliografický odkaz – informácia o dokumente, ktorý bol použitý pri písaní práce. Býva spravidla súčasťou zoznamu bibliografických odkazov.

TRIBBLE, Christopher, 1996. *Writing*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978 0 19 437141 4.

2 METÓDY CITOVANIA PODĽA STN ISO 690: 2012

Norma uvádza tri metódy citovania:

- Systém mena a dátumu (harvardský systém)
- Číselný systém
- Priebežné poznámky

Platí zásada, že v jednom dokumente sa používa len jedna metóda citovania a k nej prislúchajúci spôsob tvorby bibliografických odkazov.

2.1 SYSTÉM MENA A DÁTUMU (HARVARDSKÝ SYSTÉM)

V tejto podkapitole sú uvedené príklady citácií podľa metódy systém mena a dátumu a k nej prislúchajúci spôsob tvorby bibliografických odkazov a ich uvádzanie v zozname bibliografických odkazov.

2.1.1 Uvádzanie citácií

V citácii v texte sa meno autora a rok vydania prameňa uvádzajú v systéme mena a dátumu. Ak sa meno autora uvádza v texte, v zátvorkách za ním nasleduje rok. Napr. Tribble (1996).

Ak sa však meno v texte neuvádza, v zátvorke treba uviesť meno a rok v tvare priezvisko (nie verzálkami), medzera a rok. Napr. (Tribble 1996).

V citáciách na konkrétne časti informačného prameňa sa môže v zátvorkách za rokom uviesť údaj o umiestnení príslušnej časti, t. j. číslo strany alebo rozpätie strán. Napr. Tribble (1996, s. 103-115).

Ak majú dva alebo viaceré informačné pramene rovnakého tvorcu a rok, navzájom sa, ako podľa predošlej normy, odlišujú malými písmenami, ktoré nasledujú za rokom vnútri zátvoriek. Napr. Tribble (1996a, s. 120). Ak sa citácie vyskytujú v dvoch prameňoch, uvádzame ich v jednej zátvorke a medzi údajmi je bodkočiarka a medzera. Napr. (Kimlička 1998; Kovačka 1999).

PRÍKLADY

Text a citácie:

Kaliská (2013) akcentuje myšlienku... krátkym didaktickým testom (Tomengová 2012, s. 22)... Tomková, Kašová, Dvořáková (2009) odlišujú projektové vyučovanie... Turek (2008) uvádza **tri klasické spôsoby zoskupovania žiakov...**

2.1.2 Tvorba bibliografických odkazov a ich uvádzanie v zozname bibliografických odkazov

Bibliografické odkazy sú usporiadané v zozname bibliografických odkazov v abecednom poradí priezvisk autorov, za ktorými nasleduje čiarka, rok vydania a za ním pri výskyte mena rovnakého autora a roka aj malé písmeno na odlišenie jednotlivých odkazov a citácií.

V prípade anonymných diel citovaných prostredníctvom systému mena a dátumu sa môže namiesto mena autora uviesť pojem „Anonym“. **Prvý autor sa uvádza v inverzii** (priezvisko, meno alebo skratka mena), lebo je základným radiacim prvkom. Priezvisko autora je uvedené vždy verzálami, za ním je čiarka a krstné meno alebo jeho skratka. Jednotliví autori sú navzájom oddelení čiarkou, pomlčka bola zrušená. **Meno druhého a každého ďalšieho autora sa uvádza v prirodzenom slovoslede**, nie v inverzii. V prípade väčšieho počtu autorov musia byť uvedení buď všetci autori, alebo iba prvý autor a skratka et al.

Novinkou je pri viacerých autoroch uvádzanie spojky „a“ pred posledným autorom.

V názvových údajoch je zmena pri uvádzaní slova **In:**, ktoré sa uvádza s dvojbodkou. Slovo In: sa uvádza pri citovaní článkov alebo kapitol z monografií, ale pri citovaní z periodík nie je povinné. Spracovateľ si môže vybrať dve formy citovania z periodík: úplnú alebo skrátenú formu. Rovnako je to aj pri zborníkoch, kde sa však navrhuje uvádzanie In: na odlišenie od periodík.

PRÍKLADY

Zoznam bibliografických odkazov

KALISKÁ, L., 2013. *Vyučovanie zamerané na učebné štýly*. Banská Bystrica: PF UMB. ISBN 978-80-557-0513-2.

TOMENGOVÁ, A., 2012. *Aktívne učenie sa žiakov – stratégie a metódy* [online]. Bratislava: MPC [cit. 2014-12-19]. ISBN 978-80-8052-421-0. Dostupné z: http://www.mpc-edu.sk/library/files/aktivne_ucenie_tomengova_web.pdf

TOMKOVÁ, A., J. KAŠOVÁ a M. DVOŘÁKOVÁ, 2009. *Učíme v projektech*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-527-1.

alebo

TOMKOVÁ, Anna, Jitka KAŠOVÁ a Markéta DVOŘÁKOVÁ, 2009. *Učíme v projektech*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-527-1.

TUREK, I., 2008. *Didaktika*. Bratislava: Iura Edition. ISBN 978-80-8087-198-9.

Ďalšie príklady uvádzania bibliografických odkazov v zozname bibliografických odkazov

a) Bibliografické odkazy na knižné publikácie (monografie, učebnice, zborníky, normy, výskumné správy, vedecko-kvalifikačné práce...)

ALEXOVIČOVÁ, T., 2014. *Inovácie v riadení neplnoorganizovaných základných škôl* [online]. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum [cit. 2016-10-12]. ISBN 978-80-8052-603-0. Dostupné z: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/t_alexovicova_inovacie_v_riadeni_neplnoorganizovanych_zs.pdf

Anonym, 2009. *Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva* [online]. [cit. 2013-07-15]. Dostupné z: <http://www.enviroportal.sk/dohovory/dohovory-detail.php?dokument=154>

BAGALOVÁ, L., 2010. *Inovácie pedagogických metód*. Dizertačná práca. Nitra: Pedagogická fakulta UKF.

INFOS 2001: zborník z 31. medzinárodného infromatického sympózia, ktoré sa konalo v dňoch 2. – 5. apríla 2001 v Starej Lesnej. 2001. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov. ISBN 80-85165-84-8.

KOVAČKA, M., ed. 2000. *Bibliografický zborník 1992 – 93*. Martin: Matica slovenská. ISBN 80-7090-507-7.

LOKŠA, J. a I. LOKŠOVÁ, 1996. *Cez relaxáciu k tvorivosti v škole*. Košice: ManaCon. ISBN 80-85668-32-7.

PALENČÁROVÁ, J., J. KESSELOVÁ a J. KUPCOVÁ, 2003. *Učíme slovenčinu komunikačne a zážitkovo*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. ISBN 80-10-00328-X.

alebo

PALENČÁROVÁ, Jana, Jana KESSELOVÁ a Jana KUPCOVÁ, 2003. *Učíme slovenčinu komunikačne a zážitkovo*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. ISBN 80-10-00328-X.

alebo

PALENČÁROVÁ, J. et al., 2003. *Učíme slovenčinu komunikačne a zážitkovo*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. ISBN 80-10-00328-X.

PETLÁK, E., 2006. *Klíma školy a klíma triedy*. Bratislava: Iris. ISBN 80-89018-97-1.

STN ISO 690: 2012, *Informácie a dokumentácia. Návod na tvorbu bibliografických odkazov na informačné pramene a ich citovanie.*

TUREK, I., 2003. *Kľúčové kompetencie.* Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 80-8052-173.

ZELINA, Miron, 2004. *Teórie výchovy alebo hľadanie dobra.* Bratislava: SPN. ISBN 80-10-00456-1.

ZELINOVÁ, M., 2004. *Výchova človeka pre nové milénium.* Prešov: Rokus. ISBN 80-89055-48-6.

b) Bibliografické odkazy na články v časopise, na články (kapitoly) z knižnej publikácie (zborníka, učebnice, monografie...)

KUCIANOVÁ, Anna, 2005a. Koordinácia bibliografickej činnosti. *Knižnica.* 6(4), 38-40. ISSN 1335-7026.

alebo

KUCIANOVÁ, Anna, 2005a. Koordinácia bibliografickej činnosti. In: *Knižnica.* Roč. 6, č. 4, s. 38-40. ISSN 1335-7026.

KUCIANOVÁ, Anna, 2005b. Personálie v elektronickej súdežnej Slovenskej národnej bibliografii. In: *Bibliografický zborník 2000 – 2001* [online]. Martin: Slovenská národná knižnica [cit. 2006-10-19]. Dostupné z: http://www.snk.sk/nbuu/Zborník_2000_2001.pdf

PAVELEKOVÁ, I., V. PETERKOVÁ, J. FANČOVIČOVÁ a A. TRNKA, 2006. Základy zdravej výživy. In: E. HELD a kol. *Teória a prax výchovy k zdravej výžive v školách.* Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV. ISBN 80-224-0920-0.

REGULYOVÁ, J. a M. ARVENSISOVÁ, 2014. Evalvácia v procese vzdelávania a vzdelávanie v procese evalvácie. In: *Jazyk a literatúra* [online]. Roč. 1. č. 1, s. 46-53. Bratislava: ŠPÚ [cit. 2017-11-23]. ISSN 1339-7184.

THOLTOVÁ, J., 2017. Špecifické poruchy učenia (SPU). In: *Učiteľské noviny.* Roč. LXIV, č. XI/2017, s. 36-39. ISSN 0139-5769.

2.2 ČÍSELNÝ SYSTÉM

Táto podkapitola obsahuje príklady citácií podľa metódy číselný systém a k nej prislúchajúci spôsob tvorby bibliografických odkazov a ich uvádzanie v zozname bibliografických odkazov.

2.2.1 Uvádzanie citácií

V citácii v texte čísla uvedené v zátvorkách (okrúhlych alebo hranatých) alebo ako horné indexy odkazujú na informačné pramene v poradí, v akom sa citujú prvýkrát. Ak za sebou nasleduje viac citácií toho istého informačného zdroja, dostanú rovnaké číslo ako prvá citácia. Ak sa citujú konkrétne časti informačného prameňa, môžu sa za číslicami uviesť čísla strán atď.

PRÍKLADY

Text a citácie:

...diplomových prác podľa Katuščáka (1)... môžeme podložiť sondou do čitateľskej gramotnosti vysokoškolských študentov (2)... dizertačné práce sú ďalším typom špeciálnych dokumentov (3, s. 296)... a ďalšie typy (4)... dyslexia je často podmienená poruchami (5)...

2.2.2 Tvorba zoznamu bibliografických odkazov

Bibliografické odkazy na informačné pramene sú usporiadané v zozname bibliografických odkazov v číselnom poradí v číslovanom zozname.

PRÍKLADY

Zoznam bibliografických odkazov

1. KATUŠČÁK, Dušan. *Ako písať vysokoškolské a kvalifikačné práce*. Bratislava: Stimul, 1998. ISBN 80-85697-69-6.
2. GAVORA, P. a P. MATÚŠOVÁ. Sonda do čitateľskej gramotnosti vysokoškolských študentov. In: *Pedagogika*. 2010, roč. 1, č. 3, s. 183-196. ISSN 1338-0982.

alebo

GAVORA, P. a P. MATÚŠOVÁ. Sonda do čitateľskej gramotnosti vysokoškolských študentov. *Pedagogika*. 2010, 1(3), 183-196. ISSN 1338-0982.

3. KUCIANOVÁ, Anna. Medzinárodné desatinné triedenie na Slovensku. In: *INFOS 2001: zborník z 31. medzinárodného informatického sympózia, ktoré sa konalo v dňoch 2. – 5. apríla 2001 v Starej Lesnej*. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov, 2001, s. 293-297. ISBN 80-85165-84-8.
4. KUCIANOVÁ, Anna. Koordinácia bibliografickej činnosti. *Knižnica*. 2005, **6**(4), 38-40. ISSN 1335-7026.

alebo

KUCIANOVÁ, A. Koordinácia bibliografickej činnosti. In: *Knižnica*. 2005, roč. 6, č. 4, s. 38-40. ISSN 1335-7026.

5. THOLTOVÁ, J. Špecifické poruchy učenia (SPU). In: *Učiteľské noviny*. 2017, roč. LXIV, č. XI, s. 36-39. ISSN 0139-5769.

alebo

THOLTOVÁ, J. Špecifické poruchy učenia (SPU). *Učiteľské noviny*. 2017, **LXIV**(XI), s. 36-39. ISSN 0139-5769.

2.3 PRIEBEŽNÉ POZNÁMKY

Citácie sú spojené s popisom citovaného dokumentu poradovým číslom, ktoré je umiestnené ako horný index alebo v zátvorkách (okrúhlych alebo hranatých). Tieto čísla odkazujú na poznámky, v ktorých môžu byť odkazy na citácie. Sú uvedené v takom číselnom poradí, ako sa vyskytujú v texte. Čísľuje sa priebežne v celom dokumente. Pre každý výrok alebo skupinu výrokov doložených citáciou by sa malo použiť jedno číslo poznámky. Viaceré citácie jedného informačného prameňa by mali mať uvedené samostatné čísla poznámok. Príslušná poznámka môže citovať viac ako jeden dokument. Ak sa nejaký dokument cituje viackrát, nasledujúce citácie dostávajú odlišné čísla. V poznámke, ktorá sa odvoláva na dokument citovaný v predchádzajúcej poznámke, sa buď opakuje úplná citácia (odkaz), alebo by sa malo uviesť priezvisko autora verzálami, skratka odkazu a číslo predchádzajúcej poznámky, prípadne aj s číslami citovaných strán a pod. Ak sú názvy alebo mená uvedené v skrátenej forme, v prvej poznámke by sa mali vysvetliť všetky skratky alebo by sa mala uviesť informácia, kde sa nachádzajú vysvetlivky.

Norma nepredpisuje pre túto metódu zoznam bibliografických odkazov, ale pre lepšiu využiteľnosť a prehľadnosť sa odporúča vytvoriť zoznam číselne radený alebo abecedne radený podľa jednotlivých poznámok. Ak zoznam nie je vytvorený, musia jednotlivé poznámky obsahovať kompletnú citáciu citovaného dokumentu, aby bolo možné citovaný dokument bez problémov nájsť.

Zoznam bibliografických odkazov

KUCIANOVÁ, A., 2015. *Metódy citovania podľa STN ISO 690: 2012* [online]. Martin: Slovenská národná knižnica [cit. 21-11-2017]. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/data/pulib/subory/stranka/ezp-Kucianova-metody-citovania-2015.pdf>

Bratislava 3. 1. 2018

Spracovala: T. Peciarová